

ANALIZA LUNII

NR. 10 | IANUARIE 2025

**CENTRUL PENTRU STUDIUL DEZVOLTĂRII
INTERNAȚIONALE ȘI MIGRAȚIEI**

CENTRE FOR THE STUDY OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT AND MIGRATION

Alegerea editorului

Sprijinirea refugiaților prin tehnologie: Răspunsul digital al Commit Global la exodul din Nagorno-Karabah (2023-2024)

Anca DRĂGOI

Director de Infrastructură Umanitară la Commit Global

Introducere

Această lucrare își propune să analizeze intervenția digitală umanitară a organizației Commit Global în Armenia în sprijinul integrării refugiaților din Nagorno-Karabah.

În primul rând, voi explora contextul conflictului între Armenia și Azerbaidjan asupra teritoriilor din Nagorno-Karabah. Ulterior, voi analiza impactul ofensivei azere din 2023 asupra populației din Nagorno-Karabah.

În final, lucrarea va analiza răspunsul umanitar la această criză, cu precădere intervenția digitală a organizației internaționale Commit Global, și rolul său în gestionarea acestei crize umanitare complexe.

Datele și informațiile prezentate în lucrare provin din vizitele de teren realizate de echipa Commit Global în Armenia, precum și din întâlnirile online cu organizații și instituții relevante din Armenia, desfășurate între octombrie 2023 și decembrie 2024.

Nagorno-Karabah: Conflict, dizolvare și impactul ofensivei din 2023

Nagorno-Karabah sau Artsakh (numele istoric armenesc) este o regiune disputată între Armenia și Azerbaidjan, recunoscută internațional ca parte a Azerbaidjanului. Cu toate acestea, până recent, o mare parte din această regiune a fost auto-guvernată de **Republica Nagorno-Karabah**, care nu a fost niciodată recunoscută oficial de către comunitatea internațională.

Termenul "**Karabakh**" provine dintr-o transcriere rusă a cuvântului azerbaidjan "grădină neagră", iar "**Nagorno**" provine dintr-un cuvânt rus care înseamnă „muntos”, indicând caracteristicile geografice ale regiunii.

Istoria regiunii Nagorno-Karabah, ne spune jurnalistul Thomas de Waal, este adânc înrădăcinată în peste un secol de rivalitate între influențele creștine armene și cele musulmane turcești și persane. În secolul al XIX-lea, Karabakh, care era tradițional locuit atât de armeni creștini, cât și de azeri turci, a devenit parte a Imperiului Rus. La începutul secolului XX, au avut loc acte de violență de ambele părți, lăsând o amprentă adâncă în memoria colectivă a regiunii. După Primul Război Mondial și revoluția bolșevică, autoritățile sovietice au creat **Regiunea Autonomă Nagorno-Karabah** în cadrul Republicii Sovietice Socialiste Azerbaidjan, în ciuda locuirii sale de către o majoritate etnică armeană.

O dată cu dizolvarea Uniunii Sovietice în 1991, Nagorno-Karabah a declarat independența, ceea ce a dus la escaladarea tensiunilor în cadrul primului **Război din Karabah (1992-1994)**, care a înregistrat 30.000 de victime. Armenii au preluat controlul asupra Nagorno-Karabah și asupra teritoriilor azere din jur, strămutând forțat peste un milion de oameni. Armistițiul din 1994, mediat de Rusia, a lăsat Karabah și teritoriile înconjurătoare sub controlul armenilor, însă regiunea a rămas într-o stare de "conflict înghețat" până în 2020, când a izbucnit al **Doilea Război din Karabah**. Azerbaidjan a recucerit teritorii semnificative, iar după șase săptămâni de lupte intense, Rusia a trimis trupe de menținere a păcii pentru a monitoriza armistițiul. Tensiunile între cele două țări au rezbucnit în 2022, cu ciocniri la graniță care au condus la o nouă serie de victime.

În decembrie 2022, Azerbaidjan a impus un blocaj asupra coridorului Lachin, singura rută care conecta Nagorno-Karabah cu Armenia, blocaj care a fost formalizat ulterior prin instalarea unui punct de control la intrarea în coridor. În iulie 2023, autoritățile azere au blocat în mod deliberat și ilegal, conform dreptului internațional umanitar, livrarea de ajutoare umanitare în regiune, ceea ce a dus la o criză umanitară severă prin întreruperea accesului populației din regiune la resurse esențiale precum hrană, medicamente, electricitate și combustibil.

Între 19 și 20 septembrie 2023, forțele azere au preluat controlul asupra Nagorno-Karabah printr-o ofensivă de 24h. În decurs de mai puțin de 1 săptămână, majoritatea armenilor etnici au fugit din regiune. Începând cu 1 ianuarie 2024, Nagorno-Karabah a fost oficial dizolvat ceea ce a marcat sfârșitul existenței sale ca regiune autonomă.

Sprijin umanitar și intervenție

Potrivit ultimelor date oferite de UNHCR Armenia și Guvernul Armeniei, la începutul lunii ianuarie 2024, peste 100.000 de refugiați din Nagorno-Karabah aveau nevoie de asistență umanitară. Armenia, cu o populație de puțin sub 3 milioane de locuitori, se confruntă în continuare cu dificultăți în integrarea acest flux masiv de refugiați.

De la izbucnirea războiului în și în jurul regiunii Nagorno-Karabah în 2020, Comisia Europeană a alocat un total de 38,4 milioane de euro în ajutor umanitar pentru a oferi sprijin de urgență persoanelor afectate. Asistența umanitară a UE include: alimente, produse de igienă și pentru gospodărie, ajutoare financiare pentru diverse scopuri, adăposturi, educație în situații de urgență, suport pentru sănătate și sănătate psihosocială, echipamente medicale și alte forme de ajutor urgent.

În 2023, atât Uniunea Europeană, cât și Statele Unite s-au angajat să aloce fonduri suplimentare pentru a sprijini persoanele strămutate forțat. În 2024, Uniunea Europeană a întărit operațiunile sale umanitare în Armenia prin alocarea unui buget suplimentar de 5,5 milioane de euro. Cu aceste fonduri, UE își propune să acopere nevoile fundamentale, îngrijire medicală, adăpost, hrană, asistență pentru mijloacele de trai și protecție.

Tot în, în 2023 Consiliul Europei a dezvoltat un pachet de servicii de sprijin pentru refugiații din Nagorno-Karabah în valoare totală de 2,8 milioane de euro.

Măsuri guvernamentale

În 26 octombrie 2023, Armenia a adoptat un decret prin care a acordat statut de refugiat unui număr de peste 100.000 de persoane care au fugit din Nagorno-Karabah. Guvernul a asigurat înregistrarea refugiaților și i-a ajutat să găsească adăpost în centrele de adăpost. Toți sunt eligibili pentru cetățenia armeană, iar unii dintre ei au și obținut-o.

Financiar, autoritățile din Armenia au alocat peste 54 de miliarde de dramă (135 de milioane de dolari) pentru nevoile refugiaților din Nagorno-Karabah. Fiecare adult a primit un ajutor inițial unic de 100.000 de dramă (250 de dolari) pentru nevoi urgente, urmat de un stimulent lunar de 185 de dolari din octombrie 2023 până în decembrie 2024 echivalentul salariului minim în Armenia în 2023 – pentru a acoperi chiria și nevoile de bază.

Organizații internaționale și coordonare

Planul de Răspuns la Criza Refugiaților (eng. Rapid Response Plan – RRP) a fost lansat în octombrie 2023 de către Guvernul Armeniei în colaborare cu **UNHCR** și peste 60 organizații din societatea civilă, ca răspuns la migrarea pe scară largă a etnicilor armeni după ofensiva militară a Azerbaidjan și prăbușirea ulterioară a Nagorno-Karabah ca regiune autonomă. RRP are ca scop sprijinirea a 101.000 de refugiați și a peste 95.000 de membri ai comunității gazdă, cu o nevoie de finanțare de 97 milioane USD. Până la sfârșitul lunii martie 2024, planul fusese finanțat în proporție de 52% și continuă să ghideze eforturile umanitare, în paralel cu inițiativele conduse de guvern.

Alte organizații internaționale implicate în RRP includ **UNICEF**, care se concentrează pe bunăstarea copiilor; **Programul Alimentar Mondial** (eng. World Food Programme – WFP), care oferă ajutor alimentar și sprijin nutrițional; **Organizația Mondială a Sănătății** (eng. World Health Organization– WHO) care coordonează asistența medicală și furnizările; **Federația Internațională a Crucii Roșii** prin Societatea Națională a Crucii Roșii din Armenia, care oferă ajutoare de urgență; Comitetul Internațional al Crucii Roșii, alături de **Medici Fără Frontiere**, care livrează ajutor umanitar și îngrijire medicală de urgență.

Intervenția organizației Commit Global în Armenia

Misiunea organizației Commit Global este de a construi tehnologie cu impact social care poate rezolva probleme globale critice. Construită pe experiența și istoria Code for Romania, Commit Global și-a asumat rolul de a construi o infrastructură civică și umanitară globală folosită în mod egal de guverne și organizații locale mici.

Scopul este de a asigura coordonare, de a crește eficiența proceselor de intervenție umanitară în caz de dezastre și conflicte și de a elimina redundanța și dublarea eforturilor și resurselor prin construirea aceluiași sisteme și tehnologii de fiecare dată.

Ca răspuns la strămutarea forțată a refugiaților din Nagorno-Karabah, Commit Global pune la dispoziția societății civile din Armenia instrumente și expertiză digitală, concepând soluții personalizate pentru a sprijini atât nevoile imediate ale refugiaților, dar și integrarea lor pe termen lung în țara gazdă.

La începutul lunii octombrie 2023, echipa umanitară a Commit Global a fost prezentă pe teren pentru a evalua nevoile, a înțelege provocările din răspunsul umanitar și a oferi sprijin punând la dispoziția actorilor implicați în răspunsul de urgență soluții digitale gratuite.

Pe parcursul câtorva săptămâni, echipa s-a întâlnit cu peste 50 de organizații locale și internaționale și reprezentanți ai Guvernului Armeniei. Delegația UE la Erevan și Ambasada României în Armenia au jucat un rol important în facilitarea vizitelor de teren ale echipei. Cercetarea a fost realizată în Erevan, centrele care găzduiau refugiați (precum cele din Chambarak, provincia Gegharkunik) și Goris, în provincia Syunik, la granița cu Iran și Azerbaidjan, principalul punct de intrare al refugiaților proveniți din Nagorno-Karabah.

Pe parcursul ultimului an, Commit Global a continuat întâlnirile cu organizațiile locale și a identificat parteneri pentru a răspunde nevoilor și provocărilor cu care se confruntă atât refugiații în procesul lor de integrare, cât și organizațiile implicate în răspunsul umanitar.

În urma cercetării, una dintre observațiile cheie rezultate a fost nevoia urgentă de sprijin psihosocial pentru a aborda tulburările de stres post-traumatic (TSPT) și alte probleme de sănătate mintală frecvent întâlnite în rândul întregii populații. Armenii se confruntă cu diverse forme de traume, inclusiv trauma intergenerațională cauzată de genocidul din 1915, care a dus la moartea a 1,5 milioane de oameni. De-a lungul anilor de conflict continuu, tulburările de stres post-traumatic au devenit larg răspândite atât în rândul populației înrolate, cât și în rândul civililor din regiunile de frontieră, care au suportat un stres constant și o tensiune psihologică intensă. În prezent, în Armenia, tratamentele pentru stres post-traumatic sunt disponibile doar printr-o singură instituție specializată – Centrul de Reabilitare Psihosocială.

Pentru a răspunde acestei nevoi, Commit Global va lansa aplicația mobilă PTSD Help în limba armeană, un instrument confidențial și gratuit pentru persoanele cu PTSD, pentru cei dragi și pentru profesioniștii în sănătate mintală care poate fi utilizată ca un instrument independent pentru informații și autocontrol dar și ca un complement al tratamentului cu un profesionist în sănătate mintală. Dezvoltată în parteneriat cu Veteran Affairs US Department, aplicația a fost deja implementată cu succes în sprijinul refugiaților ucraineni oferind exerciții practice, instrumente și mecanisme de coping și acces la resurse și sprijin imediat pentru probleme legate de traumă. Localizarea și traducerea conținutului sunt asigurate prin partenerul nostru local, organizația Armenian Progressive Youth, și cu

sprijinul psihiatrilor armeni pentru a asigura adaptarea culturală și acuratețea clinică.

O altă nevoie evidențiată pe durata cercetării, a fost cea de servicii specializate pentru femeile care se confruntă cu violența domestică sau provocări legate de sănătatea reproductivă.

Pentru a răspunde acestei nevoi, Commit Global, împreună cu partenerul său strategic, Armenian Progressive Youth, va lansa Women Center – o platformă digitală care asigură accesul femeilor la consiliere, servicii de suport și informații esențiale într-un mod sigur și confidențial. Platforma oferă, de asemenea, resurse vitale despre sănătatea reproductivă și violența domestică.

O altă provocare majoră identificată în acordarea ajutorului refugiaților și asigurarea integrării lor de succes în Armenia este distribuția lor dispersată geografic, dublată de reticența de a se stabili în regiunile de frontieră cu Azerbaidjan. O concentrare semnificativă de persoane strămutate se află în Erevan, unde 39,85% urmat de Kotayk, cu un procentaj substanțial, dar mai mic, de 15,05%. Regiunile Ararat și Armavir au, de asemenea, pondere notabilă, cu 11,01% și respectiv 8,89% din numărul total de refugiați. Distribuția scade treptat către alte regiuni, cu Syunik, Lori, Aragatsotn și Shirak fiecare cu procente cuprinse între 6,13% și 3,54%. Regiunile rămase—Gegharkunik, Tavush și Vayots Dzor—reprezintă proporții mai mici, între 3,29% și 2,00%.

Pentru a naviga prin rețeaua complexă de servicii disponibile populațiilor strămutate, Commit Global, împreună cu o serie de parteneri locali, va lansa o hartă digitală a serviciilor.

Harta va cuprinde informații despre serviciile disponibile oferite de donatori, organizații ale societății civile și stat și va avea ca scop îmbunătățirea coordonării, identificarea rapidă a nevoilor, dar și prevenirea dublării eforturilor sau a golurilor în servicii.

Nu în ultimul rând, provocările legale, în special cele legate de statutul de refugiat și integrarea în societatea gazdă rămân o barieră semnificativă pentru mulți dintre cei strămutați.

Pentru a răspunde acestei probleme, Commit Global va lansa platforma **Ce zice Legea**, un ghid digital care oferă informații legale într-un format ușor de înțeles, sub formă de arbore decizional. Acest instrument ajută persoanele strămutate să ia decizii informate despre drepturile lor legale și să navigheze prin procese complexe cum ar fi evenimente de viață (naștere, căsătorie, deces, viață profesională etc).

Atât **Ce zice Legea**, cât și **Women Center** au fost inițial dezvoltate și lansate pentru a sprijini refugiații din Ucraina. Platformele sunt disponibile în mai multe limbi, inclusiv română, engleză, ucraineană și rusă.

În concluzie, intervențiile umanitare digitale ale Commit Global în Armenia reprezintă un răspuns esențial la nevoile identificate ale refugiaților strămutați din Nagorno-Karabakh. Implementarea unor soluții digitale adaptate, precum aplicația mobilă **PTSD Help**, platforma **Women Center**, harta digitală a serviciilor și **Ce zice Legea** – care s-au dovedit eficiente în alte crize și regiuni – reprezintă o abordare personalizată pentru a răspunde contextului din Armenia. Aceste soluții digitale reprezintă doar o mică parte din eforturile Commit Global de a crea o infrastructură digitală comună care să poată fi folosită pe scară largă și în mod egal, de către instituțiile, organizațiile umanitare și internaționale, dar și organizațiile locale responsabile și implicate în răspunsul umanitar de urgență în caz de dezastre și conflicte.

Tehnologia, atunci când este proiectată corect și adaptată nevoilor identificate prin cercetarea de teren și prin înțelegerea experienței utilizatorilor, poate deveni una dintre cele mai eficiente metode de optimizare a resurselor în sectorul umanitar. O criză declanșată de un conflict armat în Sudan va duce la nevoi similare cu o criză declanșată de un cutremur în California: adăpost, servicii medicale de urgență, apă, hrană, sprijin și intervenție psihosocială ș.a.m.d.

Tehnologia corect proiectată joacă așadar un rol esențial în îmbunătățirea răspunsului umanitar în caz de dezastre și conflicte, prin acces rapid, conținut accesibil și adaptat cultural și lingvistic la nevoile și caracteristicile populației vulnerabile, precum și o experiență de navigare intuitivă. Astfel, resursele sunt folosite mai eficient, iar ajutorul ajunge mai repede și într-un mod mai relevant pentru cei aflați în nevoie.

Mai multe despre organizația Commit Global:

<https://www.commitglobal.org/en>

Soluțiile digitale actuale implementate în România:

- **Ce zice legea:** <https://cezicelegea.ro/en>
- **Women Center:** <https://womencenter.info/en>

○ **Aplicația mobilă PTSD Help:**

▪ **iOS:**

- <https://apps.apple.com/ro/app/ptsd-coach-psychological-help/id6452725263>

▪ **Android:**

- https://play.google.com/store/apps/details?id=ro.code4.ptsdcoach&pcampaignid=web_share

Bibliografie

- Pulitzer Center. (2021). *The Land That Was Once Nagorno-Karabakh*. Accesat la: <https://pulitzercenter.org/stories/land-was-once-nagorno-karabakh>
- International Crisis Group. (2023). *Responding to the Humanitarian Catastrophe in Nagorno-Karabakh*. Accesat la: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/nagorno-karabakh-conflict/responding-humanitarian-catastrophe-nagorno>
- UNHCR. (2023). Nagorno-Karabakh Crisis - Refugee and Humanitarian Data. Accesat la: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/103868>
- BBC News. (2024). *Nagorno-Karabakh: A Conflict That Won't Die*. Accesat la: <https://www.bbc.com/news/world-europe-18270325>
- International Crisis Group. (2024). *Armenia Struggles to Cope with the Exodus*. Accesat la: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/armenian-azerbaijani-conflict-armenia/armenia-struggles-cope-exodus> (<https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/armenian-azerbaijani-conflict-armenia/armenia-struggles-cope-exodus>)
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. (2023). *Armenia and Azerbaijan: Humanitarian Aid and Crisis Response*. Accesat la: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/where/europe/armenia-and-azerbaijan_en
- EU Neighbours East. (2023). EU Provides €5 Million in Humanitarian Aid to Nagorno-Karabakh. Accesat la: <https://euneighbourseast.eu/news/latest-news/nagorno-karabakh-eu-provides-e5-million-in-humanitarian-aid/>

- Eurasianet. (2020). *The Nagorno-Karabakh Republic: The Life and Death of an Unrecognized State*. Accesat la: <https://eurasianet.org/the-nagorno-karabakh-republic-the-life-and-death-of-an-unrecognized-state>
- Freedom House. (2024). *Nagorno-Karabakh: Freedom in the World 2024*. Accesat la: <https://freedomhouse.org/country/nagorno-karabakh/freedom-world/2024>
- Global Responsibility to Protect. (2023). *Nagorno-Karabakh: Armenia-Azerbaijan Conflict*. Accesat la: <https://www.globalr2p.org/countries/nagorno-karabakh-armenia-azerbaijan/>
- Martirosyan, A. (2023). *How Armenia solves the problems of the Karabakh people: Are the government's projects effective?*. December 23. Accesat la: <https://jam-news.net/assistance-to-nk-resettlers-with-peoples-stories/>
- People in Need. (2023). *Multisectoral Assessment Report on the Challenges and Needs of the Population Forcibly Displaced from Nagorno-Karabakh in Autumn 2023*. Pregătit de Monitoring, Evaluation, Accountability, and Learning team in Armenia.
- Los Angeles County Department of Mental Health. (2024). *Discussing intergenerational trauma resulting from the Armenian Genocide*. April. Accesat la: <https://dmh.lacounty.gov/blog/2024/04/discussing-intergenerational-trauma-resulting-from-the-armenian-genocide/>
- JAMnews. (2020, April 2). *People who cannot return from war – is it possible to leave PTSD in the past?* Accesat la: <https://jam-news.net/soldiers-for-whom-war-never-ended-ptsd-on-both-sides-of-the-karabakh-conflict/>
- de Waal, Thomas. (2003). *Black Garden: Armenia and Azerbaijan Through Peace and War*. NYU Press.